

JÈKABAARA

"nî jèkafò ye daamu ye,
jèkabaara nyogòn daamu tè."

nimòrò 18 – san 1987n zuwèn kalo – a sòngò : dòròmè 20

Makankaw ye nin kòlònba sen Fugeni

Min bè sòrò nimòrò in kònò, o filè nin ye :

nyè 2 ani 3 Dinyè kibaruya : Tilebin Aliman jamana

nyè 4 Cikè dònniya : foro kènè sòrò yiriwali

nyè 5, 6 ani 7 Kòori sènè baarada kunnañoni : kòlonda ka kan ka saniya
nyinan sannifeere

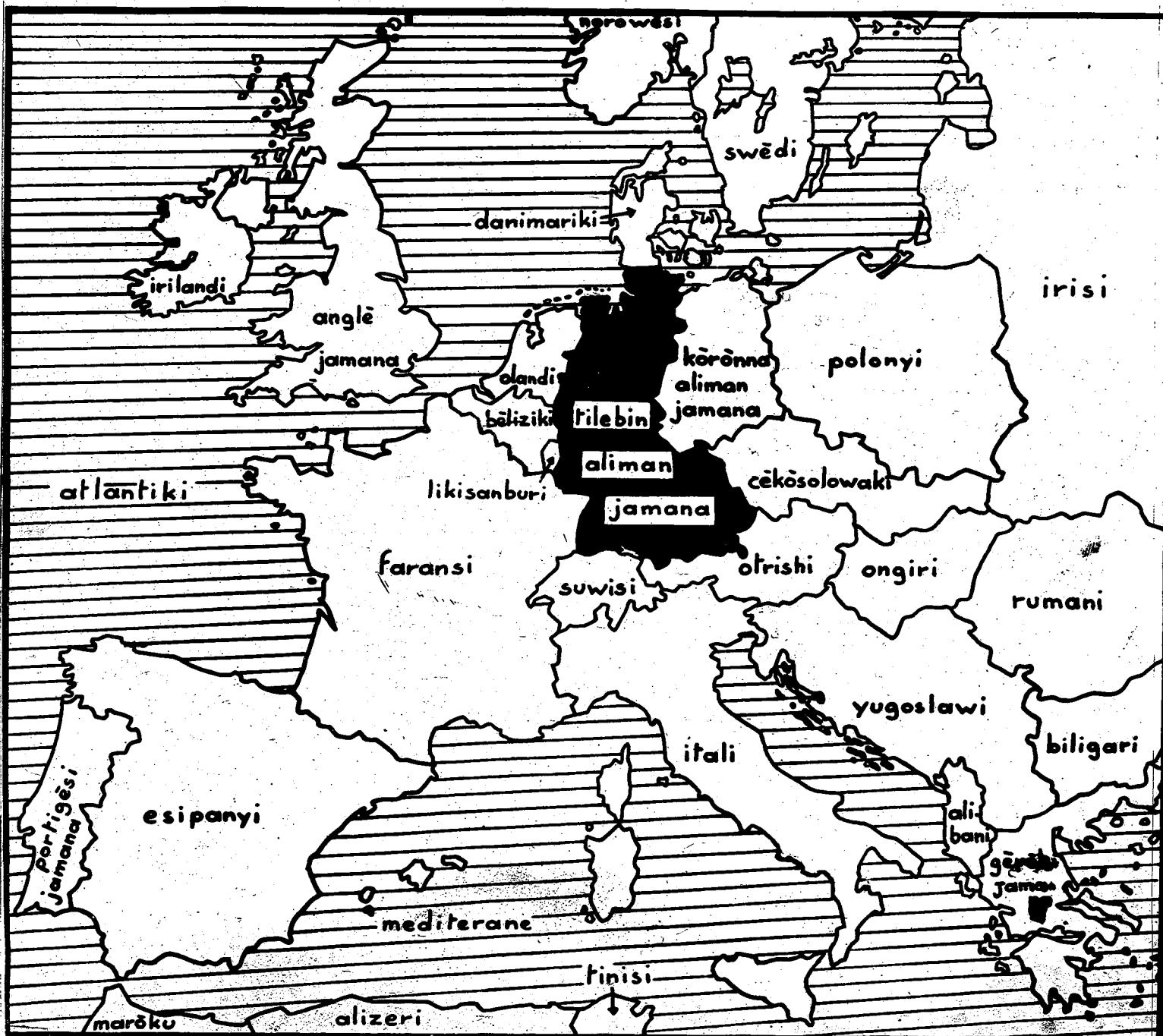
nyè 7 Tiga sènè baarada kunnañoni : ka bò Danabugu

nyè 8 Tulon tè sèbè sa : kamalenbaya
kuma kòròmaw

tilebin aliman jamana

Tilebin Aliman jamana ye Eròpu jamana dò ye. Faransi ni Bèliziki ni Olandi b'a n'a tilebin cè, kènyèkala kògòji b'a ni kènyèka cè, Kòrònna Aliman jamana ni cèkòsolowaki b'a ni kòròn cè, ka Otrishi ni Suwisi don a ni worodugu cè.

Tilebin Aliman jamana ni Kòrònna Aliman jamana

N'i y'a mèn ko Tilebin Aliman jamana ni Kòrònna Aliman jamana bè yen, o konyè in bòra alimankèlè la, min kèra san 1939 ni san 1945 cè.

Sani o kèlè ka wuli, Aliman jamana tun ye kelen ye. Jamana naani minnu sera Aliman jamana na kèlè in na, n'olu ye Amèrikèn jamana ye, ani Faransi, ani Anglew ka jamana, ani Irisi, olu ye Aliman jamana tila naani ye, k'o bila u ka kòlòsili kòrò. Yorò min tun bè kòlòsi Amérikènw fè, ani Faransikaw ani Anglew fè, olu de farala nyögòn kan ka kè Tilebin Aliman jamana ye. Irisikaw tun ye min kòlòsi, o kèra Kòrònna Aliman jamana ye.

Sani kèlè in ka wuli, Aliman jamana faaba tun ye Bèrilèn ye. Hali bi Bèrilèn tilalen bè fila ye : a fan kelen ye Kòrònna

Aliman jamana ta ye, a fan dò ye Tilebin Aliman jamana ta ye. Kogo belebeleba jòra ka Bèrilèn fan fila in tila k'u bò nyögòn na.

Tilebin Aliman jamana

Tilebin Aliman jamana kènè ye kilomètèrèkènè 248 619 ye, n'o bè bén taari 24 861 900 ma.

A jama ye mögò 61 439 000 ye. Nka a kòlòsira ko an bè bi bi min na, Aliman tè den caman sòrò. N'u tora o sira fè, o jama bè dògòya ka taa a fè.

U ka wari ye deshimarki ye. Deshimarki kelen bè bén sefa dòròmè 32 nyögòn ma.

Jamana faaba ye Boni ye. A dugubaw ye Bèrilèn tilebin kin ye (mögò milliyòn 2), hanbur (mögò 1.700.000), Miniki (mögò 1.400.000), ani Kòlonyi (mögò milliyòn 1).

Tilebin Alimanw ka baara

Alimanw baara kè nò ka nyi kosèbè. A misali dò ye u ka kamiyòn "Mercedès" ye. O bè Mali yòrò bée boli, bée bennna a kologèlèya kan.

Alimanw dòonna n'u ka nègè baara ye badaa : kurun dilan, baarakè minènba, kurun minèn ni arajo minèn.

Taama sira ko la, Tilebin Aliman jamana n'a ka mobilisiraba kilomètèrè 6.000 de ye filanan ye dinyè kònò, ji kan siraw sent'o la.

Sènè jòyòrò ka dògò : sènèkèla tè mögò 7 bò 100 na. Sènè nafa tè tèmè 3 % kan jamana sòrò la. Sanga la cikèminèn de dun b'u bolo, wa nògò ko fana sèbè jiidilen bè yen.

Sannifeere la, Tilebin Aliman jamana jòyòrò ka bon kosèbè dinyè kònò. A ni Amèrikèn jamana bè taa nyögòn na. Aliman mögò duuru o duuru, kelen bè baara kè kò kan jagoda dò la.

Tilebin Aliman jamana ka dèmè ka nyèsin Mali ma

Tilebin Aliman jamana ni jamana dòw bè jè ka baaraba caman kè Mali kònò. O baara dòw filè nin ye :

- siraba dilanni : i n'a fò Seware ni Gwo cè sira k'a dilan k'a kè gudòròn ye.

- balanba sigili n'o ye Selinge ni Manantali balanbaw ye

Mali la. Mali jikankurun baara-da la, u ye batonw di, ka barikon dabalida jò, yaasa ka doni ta minèn ko nògoya.

gaw la, yaasa jaba sènè ka sira sòrò ;

- U ye si tulu bò mansin sigi Welesebugu ani Kucala ni Sikaso mara la.

- Cikè dugukolo baara hukumu kònò Segu mara la, u ye kulu dò sigi Bla, o nyèsinnen bè dugukolo nòn kumbènni baara ma dugu 12 kònò. A bè kè, kosa fè, baara in bè San kato lasòrò.

- U ye dòkotòrò so dòw dilan, ani ka Mali dèmè a ka cikè lakolidenw kalanni ne

Ka fara o kan, Tilebin Aliman jamana yèrè ka dèmè nyè-sinnen bè baara danma dòw ma

GTZ ye Tilebin Alimanw ka jèkulu dò ye. A bè baara kè ka Mali dèmè cogo min, o pere-perelatigèra Jèkabaara nimòrò 13 kònò a nyè 7 la. GTZ ni Aliman yèrèbòlaw (wolontè-rèw) bè baara la Mali fan camanna :

- u bè balan dògòmanw dilan Kaadò jamana kulu san fè fu-

foro kènè sòrò yiriwali

Sènèkèla ka hami ye tuma bée a ka kènè sènèlen sòrò ka caya. Sòrò caya dun bè bò baara kè waati ni baara kè cogow la, i n'a fò danni kè cogo an'a kè waati, si nyuman danni, nògò ni furaji hakè sabatili.

An bè bi bi min na, baara kè minèn bè mògò caman dèmè ka nin waleyaw timè. Nka, hali minèntanw fana ka kènè sènèlen sòrò bè se ka yiriwa. Kuma dò filè nin ye, min b'a jira ko hali n'i ka mògò man ca, ni sènèkè minèn yèrè t'i bolo, i bè sè ka fèerè dòw tigè minnu bè kè sababu ye i ka nafa sòrò i ka sènèkè baara la.

cikèda minèntanw

Kabini san 1983, Olandika dòw sigilen bè Sikaso, ka nyinini kè cikèlaw ka sòrò kan. U ni dugu fila ka sènèkèlaw jèra ka baara kè, n'o ye Yaban ni Jirikòrla ye.

O sen fè, u ni cikèda caman jèra, minnu ka dabatala tè tèmè mògò kelen walima mògò fila kan, ni sènèkè minèn fana tè minnu bolo. Olandikaw ninnu ye kòlòsili kè, ka fèerè nyini, o cikèda ninnu bè se k'u ka du balo sòrò cogo min ani ka wari sòrò, min bè u ka magow nyè, i n'a fò lènpo ani du musaka tòw, ka wari tò fana to u bolo sini nyèsigi kanma.

U y'a kòlosi ko tuma dòw, cikèla ninnu bè saritigi dò ka misidaba n'a ka misiw singa. O tile kelen baara bè sara ni tile 8 walima tile 10 baara ye sari-tigi ka foro la. O b'a to, olu yèrè ka foro baara tòw bè segin kò. N'i y'i miiri o la, i b'a dòn k'a fò ko o tè nafa sòrò sira ye.

fèerè min sòrùla

Olandi nyininikèla ninnu ye fèerè min sòrò a la, o file : sarintanw bè se ka foro ncinin dò sen u bolo la samiyè dunda la, k'a dunya. O foro kènè bè kè taari tilance nyogon ye. O

bè sen k'a dunya kabini mè kalo tile 15 la. N'o kèra, o baara bè ji lasigi kosèbè ani ka nògò don cogo nyè.

O san fòlò, kòori wali kaba bè sènè o foro sennen in na. San filanan na, o kènè bè kè nyò ye, walima nyò ni kaba kafolen.

sòròba kèra

Sènèkèla dòw ye o baara kè cogo lajè, ka foro kènè ncinin-nin sen, minnu caman kèra taari 0,6 nyogòn ye. U ye min sòrò san fòlò la, o bérè kenyènen bennna kòori taari o taari kilo 1514 ma ; jateminè kèra, k'a jira ko taari 0,6 ka sòrò bennna dòròmè 15.443 ma.

Nògòfin kilo 75 de bè kè taari 0,6 la, n'o sòngò bè kè dòròmè 2.100 ye. Nògòjè kilo 25 fana bè kè a la, k'a sòngò kè dòròmè 675 ye. Furaji min bè san, o ye dòròmè 1.200 ye, k'o sènè musakaw bée lajèlen kè dòròmè 3.975 ye. N'i ye sènè musaka ninnu bò sòrò la, wari tò ye dòròmè 11.468 ye, min bè se ka kè du musakaw ye.

Balo ko sira kan, u y'a ye ko du caman bè yen bi, minnu ka suman ko tè gèlèyaba ye, k'a sababu kè kènè sòrò yiriwali ye. Hali du minèntan caman ka

sòrò taara se fo balo kilo 1400 ma, n'o bè bèn kilo 280 ma, cikèla kelen o kelen. O kèra sababu ye, cikèdaw ka san balo sòròla, u bòra balo dèse la ka dunkafa sòrò.

foro kènè hakèlama

Nin bée b'a jira ko n'i y'a mèn ko sòrò ka caya, a ni foro kènè bonya tè kelen ye : nògò ni furaji ka kan ka caya foro kènè belebeleba la, olu dun sòngò bè ka yèlèn tuma bée, k'i ka sòrò dògoya.

Foro kènè ncinin-nin fana ka sòrò bè se ka caya k'a d'a kan, a bè se ka ladon konyuman, nògò ni furaji minnu bè bèn o kènè ma, olu sòngò tè caman bò i ka sòrò la.

O la, hali cikèla minèntanw bè se ka baara nyuman kè foro hakèlamen na, ka sòrò kè, k'i labèn minèn nyinini kanma, min ye juru nyèbila labènni ye.

O kanma, nyinan samiyè in na, lakòlidew ni cikèbaara nyémögò bée ka laadilikan ye ka foro kènèw bila hakè la : a ka nyi sènèkèla bée k'i fanga digi foro kènè hakèlama ka sòrò yiriwali kan. O wale kelen fana de b'a to, foro kènè dòw bè se ka kè foromanyan ye, ka bila dugukolo lafinyè bòli n'a nògò lasegin na.

kòlònda ka kan ka saniya

jamana tòw y'an dèmè

Mali kònò, ji ko kèra gèleyaba ye dugu caman na. O masoròla sanji dèsè fè, a bë san 15 bò bi. Kòw ni baw jara, dugu jukòrò ji jiginna yòrò jan ka kòlònw ja.

O la, Mali nyémögòw y'u kan bò jamana dòw ma, u k'an dèmè ka kòlònbaw sen faso fan bée la, walasa dugu bée na ji sòrò ka wasa. Bawo kòlònba sen songò ka bon kosèbè, a kelen wari b'i jò fo dòròmè 800.000, kòlòn mètèrè kelen bë se dòròmè 7400 ma.

Köori sènè baarada kònò, an ka duguw ye o dèmè sòrò bolo caman kan*.

dugu mögòw ka baara

Ni dugu mögò bée ye kòlònba jòyòro n'a wari kasabi dòn, u ka kan ka jè ka kòlòn in minè cogo nyè, walasa a bë mèen n'a ma tinyè.

Dugu ka baara fòlò ye ka kòlòn sinsan ka nyè, min bë bagan kunbabaw bali k'a tinyè (misiw, faliw ani sow).

Kòlòn ninnu kun yé ka ji nyuman saniyalen sòrò tuma bée. O la dugu mögòw b'u janto

* O bolo filè ninnu ye :

- Mali akwa wiwa sigilen bë San, a ye kòlònba caman sen San, Tominyan, Bila, Yoroso ani Kucala maraw kònò.
- Makankaw ka dèmè sira fè, kòlònw senna Joyila ani Segu mara la.
- Suwisi jamana ka dèmè jèkulù ye kòlònbaw sen Buguni, Yanfolila ani Kòlonjèba maraw la.
- Denuwakaw ka dèmè kèra Sikaso ani Kajolo maraw kònò.
- Köori sene baarada yèrè bë wuli sisèn ka paniyanyumantigi ninnu ka walew data Kucala, Sikaso ani Fana.

kòlònba saniyalì la, walasa bògò dorodoro ani jinògò sigi yòrò kana ye yen, u ka boli sira sòrò.

Min ka fisà, o ye ka kòlòn ninnu lamini ni kogo ye, ka da dògòman bila a la, ni bagan tè se ka don min fè.

Pònpe bë sigi kòlòn tintin kan, min dilannen bë siman na. Kòlòn tintin fana lamini bë kë siman ye ; o b'a to mögò bë sen da yòrò saniyalen sòrò kòlònba la, k'u taama cogo nògòya yòrò gèlènman na. O tintin lamini bë dilan k'a jèngè dòonin, walasa ji bë boli yòrò sòrò. Ji boli sira bë dilan a da fè, ni ji bë jigin o fè.

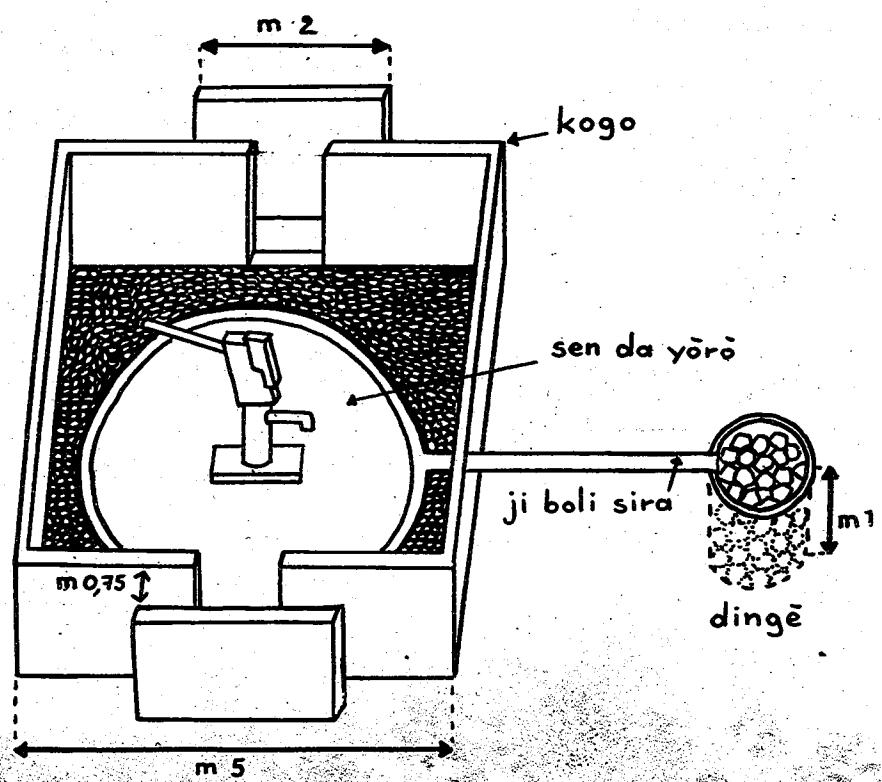
Bèlè misèn bë kë sen da yòrò ni kogo cè, walasa o yòrò kana kë bògò dorodoro ye.

Ji tèmè sira bë bò kòlòn na ka taa fo kogo kò fè, dingè dò

kònò. O jinògò dingè bë sen, k'a dunya kë mètèrè kelen ye, a kèrè 4 fana bée ka kë mètèrè kelen kelen ye. Kabakuruw bë kë a da la, ka bélè kisèw da a kònò.

Kòlònba ninnu labèn cogo bë se ka dafa ni waleya fila ye : ka bagan min waaro dilan siman na, ani ka minèn ko yòrò ni fini ko yòrò dilan musow ye, min b'a to olu sen tè bila bògò la. N'a y'a sòrò minèn ko yòrò ni fini ko yòrò ma dilan fòlò, aw kan'a to musow ka minèn ni fini ko kòlòn yèrè da la, n'o tè kòlònba bë yèlèma ka kë bògò dorodoro ye.

Kòlòn ko cogoya bée de bë tòn nyémögòw ka bolo kan. Dugu nyètaa sira nyènama dò don. Dugu den bée ka kan ka kòlòn ka sariya sigilenw sabati.

nyinan sannifeere

kòori sòròlen

kòori min sènèna salon samiyè na, o sannifeere banna fan bée fè. Kòori sòròlen cayara Mali kònò nyinan tugun.

I n'a fò, an tun y'a fò marisi kalo Jèkabaara kònò cogo min, kòoriba sòrò bée na ni gèlèya caman ye Malijamana ma :

- An ka kòori baara iziniw sera u dan na, u fanga tè se ka tèmè min kan, wa izini wèrè tè se ka jò gèlèya in kònò.

- Kòori sanbagaw ye kòori sòngò bin : kabini zanwuye kalo san 1987 in na, kòori kilo san sòngò ye u fè dòròmè 84 ye, k'a sòrò Mali ka musaka bée se dòròmè 100 ma kòori mugu kilo kelen dilanni na (o musaka ye kòori sènè baarada mógo sara ye, ani sannifeere sara, ni iziniw ka baara sara, ani kòori doni sara bée lajèlen ye).

tiga sòròlen

Tiga bée sènè kòori sènè baarada yòrò, San jamana na. Tiga sòròla yen nyinan kosèbè : cikèla 16.941 ye taari 13.344

maraw	Taari hakè	sòrò tòni hakè	taari kelen sòrò
Fana	35 297	49 634	kilo 1 406
Buguni	10 546	13 735	kilo 1 302
Sikaso	32 580	46 170	kilo 1 417
Kucala	59 048	75 882	kilo 1 285
San	8 276	9 342	kilo 1 129
Mumè	145 747	194 763	kilo 1 336

Nin kò fè, sira sènè baarada fana ye kòori tòni 6 890
sòrò : o bée Mali ka kòori sòròlen kè tòni 201 653 ye.

sènè ka tiga tòni 8.500 sòrò, ka tòni 4.450 kè sannen ye.

Izini min bée yen, o ye muso 400 ta baara la tiga wòloma kanma, bawo o bée kè bolo la.

Tiga si bòlen kò k'a mara, tiga tòni 2.800 sòròla. Tiga kisè tòni 930 sera ka taa feere farajè jamanaw na ; olu b'o bayèlèma ka kè bòn'bòn ye.

nyinan samiyè baara

Kòori ni tiga sòròba bée cikèla nisòndiya kosèbè, o b'a jira ko baara kalanw faamuyara.

Nka, an ka kan k'an kòlòsi, bawo ni fén min tè sòngò sòrò, o sòròba kun tè. O la, nyinan samiyè baaraw kè cogo la, cikèla ka kan ka lakòlidèn ka kumakan labato, k'u kè kilisi ye.

O kilisiw ye mun ni mun ye ? Kòori sènè kènè kana tèmè sèbènnèn kan dugu si la. N'o bòra yen, kòori baara ka kè k'a nyè, walasa taari kelen sòrò ka yiriwa.

Ni kòori sènèla bée ye nin faamuya k'a bò o sira fè, an na se ka gèlèya in kèle, ka waatin tèmè nògòya la.

nyinan nògòw ni furajiw sòngò

Nògòfin

kilo 1 : dòròmè 31

kilo 50 bòrè : dòròmè 1550

Nògòjè

kilo 1 : dòròmè 29

kilo 50 bòrè : dòròmè 1450

kòori furaji

litiri 1 : dòròmè 200

litiri 5 bidòn : dòròmè 1000

kòori taari kelen

Kòori taari 1 sariya fôlen bée mana labato, o musakaw bée bèn min ma, o filè nin ye : nògòfin

bòrè 3 x 1550 = dòròmè 4650

nògòjè

bòrè 1 x 1450 = dòròmè 1450

furaji

litiri 12 x 200 = dòròmè 2400

O mumè ye dòròmè 4650 + 1450 + 2400 = dòròmè 8500 ye.

Dòròmè 8500 bée bèn kòori kilo 500 sòngò ma.

Salon, jateminèw y'a jira ko taari kelen sòrò kèra kilo 1336 ye ; ni ye musaka ni sòrò sangha nyogòn ma, i b'a ye ko kòori kilo kèmè o kèmè sòròlen, kilo 37 sòngò bée bò o la ka kè nògò ni furaji sòngò ye.

maanyò taari kelen

Nyinan maanyò taari kelen musakaw bë bèn min ma,o filè nin ye :
 nògòfin bòrè 2 x 1550 = dòròmè 3100
 nògòjè bòrè 3 x 1450 = dòròmè 4350
 Musaka mumè ye dòròmè 3100 + 4350 = dòròmè 7450 ye. O bë bèn maanyò kilo 678 sòngò ma, n'o feerela dòròmè 11.

Nògòw sòngò yèlènni ka kan ka kè sababu ye sènèkèla k'a dòn ko a ka sòrò bë min na, o ye : nògò hakè fòlenw donni taari la walasa sòrò ka bonya taari la ; k'a don a don cogo la fana ; ani dugukolo ka labèn konyuman ; foro ka sun sòrò; danni ka kè a tuma na ; kòròshyènni ni judonni fana ka kè a tuma na ka nyè.

Danabugu ye dugu ye, min sigilen bë Jijan ni kòròn cè. Dabada 52 bë an ka dugu kònò. Mògò 714 bë yan : cè 372, muso 342. Baarakèla ye 397 ye.

Sènèkè minèn minnu bë yan, o ye dabanjana 34 ye, ani dabanfin 3, falidaba 5, dannikèlan 33 ni wotoro 18.

Bagan minnu bë baara kè o minènw na, o ye sari misi 104 ye, ani so 2 ni fali 17.

kalan ko kunnaфони

Cikè baarada nyémögòw kèra miseli ni gaari ye ka Danabugukaw gèrè nyogòn na. O gèrè nyogòn na ju ye kalan ye, kalan fana dili ye baarada nyémögòw ye.

Kalan sababu la, an sera ka wale danma dòw kè an ka dugu kònò. An ka foli ni walenyumandòn bë ka taa u ma, bawo n'i yà mèn "i-gòngòn duuru", i sen fila bë dugu ma.

Kalan kelen bë an ka dugu kònò, kalanden 25 bë kalan ke. Dugu jolen mògò 12 bë

ka bò Danabugu

yan, kalanden jolen mògò 8 bë jama kalan na. An balimamu-musow fana b'a fè ka kalanso dayèlè nyinan.

cikè kunnaфони

San 1986, an ye taari 520 cikè :

- kaba taari 35 ; o sòrò kèra tòni 70 ye.
- tiga taari 150 ; o sòrò kèra tòni 150 ye.
- keninge taari 108 ; o sòrò kèra tòni 97 ye.
- sanyò taari 225 ; o sòrò kèra tòni 225 ye.
- malo taari 2.

An bë barika da ala ye ji ko la ; bawo ji ye labòli kè.

Cikè juru suguya fila de b'an bolo :

- san naani juru, n'o ye minèn juru ye, o bë bèn dòròmè 109.846 ma. Dòròmè 47.903 sarala san fila tèmènen, a to sarabali ye dòròmè 61.943 ye, min bë sara san to fila kono.

sènèkè minènw sòngò

dòròmè	7000
bulanin :	
dabagana (ni kòròshyènnan, judonnan ni ntuguncilan b'a la):	10800
dabagana (kòròshyènnan t'a la):	9162
dannikèlan :	10245
wotoro (kilo 1000):	8547
pilipònpe :	1994
pònpe jèman :	2000
falidaba :	5635
binfurakè pònpe :	2924
kurucilan :	4500
bin fagalancitiri 1, malo ta :	661
kaba ta :	490
kòori ta :	618

tiga sene taari kelen kunnaфони

- san kelen juru, n'o ye nògò ni si juru ye. O bënnna dòròmè 175.581 ma. O bëe sarala ka ban pewù.

Sannifeere la, an tun ka kan ka tiga tòni 40 feere. An ye tòni 45 ni kilo 918 dé feere. Nyò tòni 15 fana feerela.

tèn walew

An ye muso jiginso kelen jò. Cikè baarada y'an dèmè ka mangasa dò jò. Mangasa in jòra an ka sojò jekulu fè, dugu mògòw k'i jò n'a biriki ko ye.

Mangasa in bannen, cikè baarada nana jagofènw kè ka mangasa in lafa. O jagofèn bënnna dòròmè 188.236 ma. O kèra sababu ye ka fèn caman nògoya dugu kònò ; jagofèn caman da jiginna.

An haminanko ye bi cikè minènw k'an labò, ani kòlòn ko, bawo ji ko ka gèlèn an ka dugu kònò.

**Haganda Sisoko
tòn sekeretèri
Danabugu**

tulon te sebe sa

kamalenbaya

Nin kéra kamalen dò n'a ka sungurun an'a fakè ye.

Kamalen tun bë sungurun' tigè kojugu. A nana sungurun kelen sòrò : o bamuso tun fana b'a bolo.

Sungurun tun mana se kamalen ka bon na, kamalen bë sungurun ba ka taafe ta k'a jira sungurun na. Sungurun tè kuma. A tora ten, fo ka mèen.

O y'a sòrò, kamalen fa tun ye alimami ye. Saäfo nana wele, sungurun wulila k'a ka finiba bò, k'a tò to kalisòn ye. Kamalen fa nana se a ma misiri sira la.

Sungurun y'i jösi alimami na ko : "Aw cèkòròbaw, aw tè sungurun fè ?"

A y'i jösi a la bilen, ko : "Sisan cèkòròbaw ko aw tè sungurun fè."

kuma kòròmaw

1. Fèn kelen bë dinyè kònò, n'i y'a ye tuma o tuma, i b'a sòrò den dò b'a bolo, dò b'a kò la, dò wèrè b'a sen fè. Hali sa, shè b'a bolo ka den ko saraka bò. O ye fèn jumèn ye ?

Madu Sakò, Sikòrò

2. Dinyè na, fèn bée bë sa, olu tè kunun bilen. Nka, fèn kelen bë dinyè na, o mana sa, a bë tila ka kunun. O ye mun ye ?

Modibo Koman Dunbiya, Janelia

3. Nin kéra cèkòròba dò ye, fosi t'a bolo fo denkè kelen ani bakòrònnin kelen. Denkè selen muso furu ye, n'a bòra min denmuso nò fè k'a b'o di a denkè ma, o tigi b'a jè o la ko bawo fèn t'a fè. Cèkòròba in mèenna muso nyini na k'a b'a di a denkè ma, a ma sòrò k'a sababu kë a ka faantanya ye.

Don dò, masakè dò tun bë u ka yòrò la, o ye cèkòròba wele k'a denmuso dò di a ma, a k'a di a denkè ma, ko n'a y'a furu wari sòrò waati min na, an'a di ale ma.

O kéra don min, ala nana cèkòròba ni masakè ka kalifa minè u la o don kelen. Fosi tè du kònò, min bë se ka cèkòròba su ko latèmè, fo bakòrònnin kelen. Burankè dun fana su ko bë sen na. Ko yala bakòrònnin ka kan ka kë ka cèkòròba su ko nyènabò wa, walima burankè su ko, n'o ye masakè ye ?

Sèman Tarawele ani Binò Kulubali, Bagineda

jaabiw :

1. O ye jiri dò ye, min tògò ko ntòngè. N'i ye ntòngè ye tuma o tuma, i b'a sòrò den monen b'a la, den kuru b'a la, den serenin b'a la, hali sa a feerelen don denni kanma.

2. O ye tìnyè fòla de ye. Bawo hali n'a sara don min na, a bë fò ko kaarisa y'a fò. A salen, nka dinyè na, tìnyè ma sa.

3. Bakòrònnin ka kan ka kë ka burankè su ko nyènabò. Bawo mögò min b'o denmuso ta k'a di i ma, o tigi b'i ka mögoya de fè. O kò fè, n'i ye fèn sòrò, i b'i fa su ko kè. No kéra, fa su tè jigin i la.

Alimami ko sungurun ma ko a k'i jò. A jòra. Sungurun ko : "Aw tè sungurun fè ?"

Alimami ko a ma : "Ne ma o fò."

Sungurun ko : "Yòrò dò jira, an bë nyögòn bèn yen."

U bènna a kan. Sungurun taara a fò a ka kamalen ye ko cèkòròbaw bë ale nò fè. Kamalen ko ale bë cèkòròba dòw bugò nyinan. Sungurun ko n'a ma da ale la, a ka wuli ka taa, a bë dò ye ale nò fè.

U taara don dibi la. Cèkòròba nana yòrò min, sungurun madonha a la. Cèkòròba ko a bë kuma, a denkè y'a bugò ka taa a bin dugu ma. A ko a bë wuli, a y'a bugò bilen k'a bin.

Sungurun ko kamalen ma : "E ye e fa de bugò !"

Kamalen y'a lajè k'a ye, a fa don. A ko a bë kuma, sungurun ko : "I kana fèn fò dè ! Don dò, e tun ye ne ba ka taafe jira ne la. Ne fana ye o juru de sara e la tan. Juru don de ye juru sara ye."

**Madani Jabate
Siramana**

